Бухгалтерия хисобидан Оралиқ назорат

1-казус

2020 йил 1январь холатида хусусий ташкилотнинг счётларида куйидаги колдик мавжуд.

Актив	Сумма	Пассив	Сумма
Асосий воситалар 0100	25000 000	Устав капитали 8330	3000 000
Материаллар 1010	1800 000	Резерв капитали 8520	450 000
Тугалланмаган ишлаб чиқариш2010	900 000	Қисқа муддатли банк КТи6810	20000 000
Тайёр махсулотлар 2810	450 000	Тақсимланмаган фойда 8710	2000 000
Кассадаги пул маблағи 5010	и пул маблағи 5010 5000 Бюджетга қарзлар 6410		1437 750
		Мақсадли фондларга қарзлар	
Хисоб-китоб счёти 5110	2710 650	6520	1477 750
Харидорларнинг қарзлари 4010	750 000	Иш ҳақи бўйича қарзлар 6710	1000 150
Бошқа дебиторларнинг қарзлари	350 000	Мол етказиб берувчиларга қарз	2600 000
4890		6010	
Жами	31965650	Жами	31965 650

Хисобот даври давомида хусусий корхонада куйидаги хужалик операциялари содир булган.

т.			Бух.пр	оводка
p.	Хўжалик операцияларнинг мазмуни	Сумма	Дт	Кт
	Иш ҳақи бериш учун ҳисоб-китоб счётидан кассага пул олиб	1000 150	5010	5110
	Келинди			
2	Кассадан ишчиларга иш хақи берилди	910 150	6710	5010
3	Ўз вақтида олинмаган иш ҳақи депонентга ўтказилди	90 000	6710	6720
4	Ўз вақтида олинмаган иш ҳақи банкка топширилди	90 000	5110	5010
5	Харидорлардан олдиндан аванс олинди	900 000	5110	6310
6	Мол етказиб берувчилардан материаллар қабул қилинди	250 000	1010	6010
7	Омбордан ишлаб чиқаришга метариал берилди	100 000	2010	1010
8	Ишлаб чиқаришда фойдаланилмаган материаллар омборга	10 000		2010
	кайтариб топширилди		1010	
9	Ишлаб чиқаришдан тайёр махсулотлар қабул қилинди	715 000	2810	2010
10	Мол етказиб берувчиларга қарзлар тўланди	186 000	6010	5110
11	Бюджетга қарзлар тўланди	460 000	6410	5110
12	Давлатнинг мақсадли фондларига қарз тўланди	500 000	6520	5110
13	Ишлаб чикаришдаги асосий воситаларга эскириш хисобланди	15 000	2010	0220
14	Ишчиларга иш ҳақи ҳисобланди	5000 000	2010	6710
15	Мехнатга хақ тўлаш фондидан ягона ижтимоий тўлов		2010	
	хисобланди (12%)	600 000		6520
	Иш ҳақидан қуйидагилар ушлаб қолинди:	595 000	6710	6410
	а) даромад солиғи ушлаб қолинди			
17	в) шахсий жамғариб бориладиган пенсия хисоб рақамига 0,1%	5000	6710	6520

Топшириқ:

- 1. Бухгалтерия проводкаларини беринг.
- 2. Бухгалтерия хисобининг счётларини очинг.
- 3. Счётларда хўжалик операцияларини акс эттиринг.
- 4. Счётлардаги оборотларни ва қолдиқни хисобланг.
- 5. Бухгалтерия балансини тайёрланг.
- 1. Бу казусниинг биринчи ишида ташкилот кассасида накд пул куринишидаги маблағи 1000 150 сумга ошди,ва ташкилотнинг банкдаги хисоб рақамидаги пул камайди, чунки ташкилотнинг банкдаги пулидан банк кассасидан 1000 150 сум пул ташкилот кассасига кирим қилинди. у кассада пул маблағи мавжудлигини акс эттиради ва кассада пул маблағи купайганлиги муносабати билан 1000 150 сум 5010-«Миллий валютадаги пул маблағлари» хисоб қоғозининг ДТи буйича акс эттирилади. Актив хисобварақларнинг камайиши КТ буйича акс эттирилади, шунинг учун 1000 150 сум 5110-«Хисоб-китоб счёти» хисобварағи КТида акс эттирилади.
- 2. Иш ҳақи берилиши кассада пулнинг камайишига ва ташкилотнинг иш ҳақи бўйича қарзини камайишига олиб келади. Бунинг Учун 6710-«Меҳнат ҳақи бўйича ходим билан ҳисоблашишлар» ҳисобварағи 910 150 сўмга ДТланади, 5010-«Миллий валютадаги пул маблағлари» ҳисобварағи эса ушбу суммага КТланади.
- 3. Амалдаги қонунчиликка кўра вақтида олинмаган иш ҳақи депонентга ўтказилиши муносабати билан 6710-ҳисобварағи 90 000 сўмга ДТланади, 672 -ҳисобварағи эса ушбу суммага КТланади.
- 4. Ўз вақтида олинмаган иш ҳақи банкка топширилиши ташкилотнинг кассасида пул камайишига ва унинг счётида кўпайишига олиб келди. Бунинг учун 90 000 сўмни 5010-ҳисобварағи КТида ва 5110-ҳисобварағи ДТида акс эттириш зарур.

- 5. Харидорлардан аванс олиниши ташкилотнинг хисоб-китоб счётида пулнинг кўпайишига ва харидорлардан қарзи ҳам кўпайишига олиб келади. Корхонада ишлаб чиқарган маҳсулотидан харидорга етказиб бериш ҳолати юзага келди харидор ташкилотдан хеч нарса олгани йўқ. 6310- ҳисобварақ КТланиб, харидорларнинг ташкилотдан дебиторлик қарзини акс эттиради. 900 000 сўмни 5110-ҳисобварақ ДТи ва 6310-ҳисобварақ КТи бўйича таҳрирлаймиз.
- 6.Мол етказиб берувчилардан материаллар қабул қилиниши омбордаги материалларни кўпайишини ва мол етказиб берувчиларга қарзининг кўпайишини кўрсатади. Бунда 1010 счёт иштирок этади. 1010-хисобварақ актив бўлгани учун 250 000 сўмга ДТланади ва 6010- хисобварағи эса пассив бўлгани учун КТланади.
- 7. Натижада омбордаги материаллар камаяди, ишлаб чиқариш харажатлари эсаошди. 2010-счёт ва 1010-счёт хисобварақлари иштирок этади. Икколови хам активдир, Шунга асосан 2010-счёт хисобварағи 100 000 сўмга ДТланади ва 1010- хисобварағи эса КТланади.
- 8. Омбордаги материалларни кўпайишини, ишлаб чиқариш харажатлари камайишини кўрсатади. Бу харакат эса ишлаб чиқаришда фойдаланилмаган материаллар омборга қайтариб топширилмоқда. Бунда 2010-счёт ва 1010-счёт хисобварақлари иштирок этади. Иккаласти хамм актив хисобланади, шунинг учун 2010-счёт хисобварағи 10 000га КТланади ва 1010-счёт хисобварағи эса ДТланади.
- 9.Натижасида омбордаги махсулот қиймати кўпайди, ишлаб чиқариш харажатлари камаяди, сабаби улар тайёр махсулотга ўтказилган. Бунда 2810-счёт ва 2010-счёт ҳисобварқлари иштирок этади. Иккалови ҳам актив ҳисобланади,
- $10.\ 186\ 000$ сўмни 6010-счёт ДТи ва 5110-счёт КТи бўйича тахрирлаймиз.
- 11. 5110-счёт актив хисобварағи ва 6410-счёт пассив хисобварағи иштирок этади. У хисоб-китоб счётида пулнинг камайишига ва илгари бюджетга

- хисобланган соликлар бўйича қарзни камайишига олиб келади. Шунинг учун 460 000 сўмни 6410-хисобварак ДТига хамда 5110-хисобварак КТига ёзамиз.
- 12. 5110-«Хисоб-китоб счёти» актив хисобварағи ва 6520- счёти пассив хисобварағи иштирок этади. 500 000 сўмни 6520- счёти хисобварақ ДТига хамда 5110-хисобварақ ыйга ёзамиз.
- 13. 2010- счёти кредит ва 0230- счёти хисобвараклари иштирок этади. 15 000 сўмни 2010- счёти хисобварағи ДТига ва 0230- счёти хисобварағи КТига ёзиш зарур.
- 14. Бунда 2010- счёти ва 6710- счёти хисобвараклари иштирок этади. 5000 000 сўмни 2010- счёти хисобварағи ДТига ва 6710- счёти хисобварағи КТига ёзиш зарур.
- 15. Хозирда ташкилотлар иш ҳақидан давлат 12% микдорида ягона ижтимоий тўловни қилиши белгилаб қўйилган. Бу ерда 2010 счёти актив ҳисобварағи ва ташкилотнинг ижтимоий суғурта идораларидан қарзни ҳисобга оладиган 6520-«Мақсадли давлат жамғармаларига тўловлар» пассив ҳисобварағи иштирок этади. Натижада ҳаражат ва ижтимоий суғурта идорларига қарзлар ҳам кўпаяди, шунинг учун 600 000 сўм 2010 счёти ҳисобварағи ДТи ва 6520 счёти ҳисобварағи КТи бўйича акс эттирилади.
- 16. Иш ҳақидан даромад солиғи ушланганлиги, аммо бюджетга ўтказилмаганлигини кўрсатади. Бунда иккита пассив ҳисобварақ иштирок этади 6710 счёти, унда ташкилотнинг иш ҳақи бўйича ходимлардан қарзи камаяди, чунки солиқ иш ҳақидан ушланган ва 6410 счёти, унда ташкилотнинг бюджетга қарзи кўпайган. Шунинг учун 6710- счёти ҳисобварақ 595 000 сўмга ДТланади ва 6410- счёти ҳисобварақ шу суммага КТланади.
- 17. Шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисоб рақамига 0,1% ушланганлиги, аммо бюджетга ўтказилмаганлигини кўрсатади. 6710- счёт, унда ташкилотнинг иш ҳақи бўйича ходимлардан қарзи камаяди, сабаби солиқ иш ҳақидан ушланган ва 6520 счёт, ташкилотнинг давлат

жамғармаларда қарзи кўпайган. Шунинг учун 6710- счёти ҳисобварақ 5 000 сўмга ДТланади ва 6520-ҳисобварақ шу суммага КТланади.

2-иш. Баланс активида жойлашган ҳисобварақлар бўйича бошланғич қолдиқлар бу ҳисобварақлар ДТи бўйича ёзилади, баланс пассивидагти ҳисобварақлар бўйича қолдиқлар ҳисобварақлар КТида акс эттирилади.

3-иш. Суммаси — 1000 150 сўмни 5010- счёти хисобварағининг ДТида ва 5110- счёти хисобварағининг КТида, сўнгра бошқа хўжалик операцияси суммаси — 910 150 сўмни 6710- счёти хисобварағининг ДТида ва 5010-хисобварағининг КТида акс этади:

Дт 0100	Кт Дт	1010	Кт	Дт	2010	Кт
Сб. 25000 000		800 000			00 000	
		50 000 100	000	1		0 000
	10	000 0				15 000
				5	000 000	
					600 000	
Д об. 0 Коб (000 K of	.100 000			6.725 000
Cox. 25000 000	Cox 1960	000 000		Cox. 5 8	90 000	
Дт 2810	Кт Дт	5010	Кт	Дт	5110	Кт
Сб. 450 000	С <u>б. 5</u>	5000		Сб 2 71 0	0 650	
715000	100	00 150		90 0	000	1000 150
		910	150	900	000	186 000
		9	0 000			460 000
						500 000
Д об.715 000 ^I Коб 0	Доб.100	00 150 К ^I об	.1000 150	Д об. 990	000 К	6.2146 150
Cox.1165000	Cox 50	00		Cox. 155	54 500	
Дт 4010	Кт Дт	4890	Кт	Дт	6010	Кт
Сб.750 000	Сб. 350	000			Сб	. 2600 000
				1	86 000	250 000

Д об. 0

Коб 900 000 Cox.900 000 4-иш. Бошланғич сальдони ҳисобга олган ҳолда оператцияларларнинг умумий суммаси айланмалар деб аталади. Агар ҳисобварақ бўйича кўпайиш ёки камайишлар бўлмаса айланмалар нолга тенг бўлади, агар битта сумма бўлса, унинг ўзи айланмаларга тенг бўлади, икки ёки уч сумма бўлса улар қўшилади. Актив ҳисобварақларда охирги сальдо қуйидагича чиқарилади:

$$Cя = Cб + Aд - Aк$$

Пассив хисобвараклар бўйича охирги сальдо куйидагича чикарилади:

$$Cя = Cб + Aк - Aд$$

Айланма қайдномасида жами йиғиндиларнинг учтаси тенг жуфтлиги бўлиши керак. ДТ бўйича бошланғич сальдо жами йиғиндиси КТ бўйича бошланғич сальдо жами йиғиндисига тенг бўлади, чунки биз уни дастлабки тўлдирамиз. ДΤ бўйича айланмалар жами маълумотларидан йиғиндиси КТ бўйича айланмаларга тенг, сабаб барча операциялар иккиёклама ёзув усулида рўйхатга олинади. ДТ бўйича якуний сальдо йиғиндиси КТ бўйича якуний сальдо йиғиндисига тенг бўлади. Шунинг ўзи хисобот даври охиридаги баланс хисобланади.

Жамланма хисобвараклар бўйича айланма қайдномаси

		<u> </u>	1 1 3			
Хисоб-	Қолдиқ	бошига	Обо	рот	Қолдиқ	охирига
варақлар	ДТ	КT	ДТ	КT	ДТ	КT
0130	25 000 000				25 000 000	
0230				15 000		15 000
1010	1 800 000		260 000	100 000	1 960 000	
2010	900 000		5 715 000	725 000	5 890 000	
2810	450 000		715 000		1 165 000	
5010	5000		1000 150	1000 150	5 000	
5110	2 710 650		990 000	2 146 150	1 554 500	
4010	750 000				750 000	
4890	350 000				350 000	
8330		3 000 000				3 000 000
8520		450 000				450 000
6810		20 000 000				20 000 000
6010		2 600 000	186 000	250 000		2 664 000
6710		1 000 150	1 600 150	5 000 000		4 400 000
6520		1 477 750	500 000	605 000		1 582 750
8710		2 000 000				2 000 000
6410		1 437 750	460 000	595 000		1 572 750
6310				900 000		900 000
6720				90 000		90 000
ИТОГО	31 965 650	31 965 650	11 426 300	11 426 300	36674500	36 674 500

5-иш. Якуний баланс. Айланма қайдномаси маълумотлари асосан хисобот даври охирига баланс тузилади. Балансга қолдиқлари мавжуд бўлган хисобварақларгина киритилади, жамлама хисобварақлар бўйича айланма қайдномаси, айланма баланси, баланс эса сальдо баланси деб аталади.

2-илова Ўзбекистон Республикаси Молия вазирининг 2002 йил 27 декабрдаги 140-сонли буйруғига 1-сонли илова

Бухгалтерия баланси 1-сонлишакл		Кодлар
•	БХУТ бўйича 1-	071000
2020 йил 1 январдан 31_декабргача	шакл	1
	КТУТ	
Корхона, ташкилот: MAXWAY.Co. LTD	бўйича	
	ИФУТ	
Тармоқ Хусусий	бўйича	
	ТҲШТ	
Ташкилий ҳуқуқий шакли	бўйича	
	МШТ	
Мулкчилик шакли	бўйича	
	ДБИБТ	
Вазирлик, идора ва бошқалар	бўйича	
Солиқ тўловчининг идентификацион рақами	СТИР	201112555
	МХОБ	
Худуд Тошкент ш	T	
Манзил _ Шайхонтохур		
41/18	Жўнатилган	
	сана	
v	Қабул қилинган	
Ўлчов бирлиги, минг сум.	сана	
	Тақдим қилиш	
	муддати	

Кўрсаткичларноми	Сатр Коди		Хисобот даври
	Подп	Бошига	охирига
1	2	3	4
Актив			
І. Узоқмуддатлиактивлар			
Асосийвоситалар:			
Бошланғич (қайтатиклаш) қиймати (0100, 0300)	010	25 000	25 000
Эскириш суммаси (0200)	011	0	15 000
Қолдиқ (баланс) қиймати (сатр 010-011)	012	25 000	14 985
Номоддий активлар:			
Бошланғич қиймати (0400)	020		
Амортизация суммаси (0500)	021		
Қолдиқ (баланс) қиймати (сатр 020-021)	022		
Узок муддатли инвестициялар, Жами р 040+050+060+070+080), шу жумладан	0.20		
Қимматли қоғозлар (0610)	040		

Баланс активи бўйича жами (сатр. 130 + 390)	400	31 965,65	36 659,5
II бўлим бўйича жами (сатр. 140+190+200+210+320+370+ 380)	390	5 865,65	
Бошқа жорий активлар (5900)	380		
Қисқа муддатли инвестициялар (5800)	370		
Бошқа пул маблағлари ва эквивалентлари (5500, 5600, 5700)	360		
Чет эл валютасидаги пул маблағлари (5200)	350		
Хисоб-китоб счётидаги пул маблағлари (5100)	340	2710,65	1554,5
Кассадаги пул маблағлари (5000)	330	5	5
Жумладан	<u> </u>	_	_
Пул маблағлари, жами (сатр. 330 + 340 + 350 + 360), шу	320		
Бошқа дебиторлик қарзлар (4800)	310	350	350
Ходимларнинг бошқа операциялари бўйича қарзи (4700)	300		
Таъсисчиларнинг устав капиталига улушлар бўйича қарзи (4600)	290		
тўловлари (4500)	<u> </u>		
Мақсадли давлат жамғармалари ва суғурталар бўйича аванс	280		
Бюджетга солиқ ва йиғимлар бўйича аванс тўловлар (4400)	270		
Мол етказиб берувчи ва пудратчиларга берилган авнаслар (4300)	260		
Ходимларга берилган аванслар (4200)	250		
Шўъба ва қарам хўжалик жамиятларнинг қарзи (4120)	240		
Ажратилган бўлинмаларнинг қарзи (4110)	230		
айирмаси)			
Харидор ва буюртмачиларнинг қарзи (4000 дан 4900 нинг	220	750	750
Шундан: муддати ўтган	211		
220+240+250+260+270+280+290+300+310)			
Дебиторлар, Жами (сатр.	210		
Кечиктирилган харажатлар (3200)	200		
Келгуси давр харажатлари (3100)	190		
Товарлар (2900 дан 2980 нинг айирмаси)	180		
Тайёр махсулот (2800)	170	450	1 165
Тугалланмаган ишлаб чиқариш (2000, 2100, 2300, 2700)	160	900	5 890
Ишлаб чиқариш захиралари (1000, 1100, 1500, 1600)	150	1800	1960
Жумладан			
Товар-моддий захиралар, жами (сатр.150+160+170+180), шу	140		
II. Жорий активлар			
120)			
I бўлим бўйича жами (сатр. $012+022+030+090+100+110+$	130	25 000	24 985
Узок муддатли кечиктирилган харажатлар (0950, 0960, 0990)	120		
Узок муддатли дебиторлик қарзлар (0910, 0920, 0930, 0940)	110		
Капитал қуйилмалар (0800)	100		
Ўрнатиладиган асбоб-ускуналар (0700)	090		
Бошқа узоқ муддатли инвестициялар (0690)	080		
(0640)	070		
Чет эл капитали мавжуд бўлган корхоналарга инвестициялар	070		
Шўъба хўжалик жамиятларига инвестициялар (0620) Қарам хўжалик жамиятларига инвестициялар (0630)	050		

Пассив			
І. Ўзмаблағлариманбалари			
Устав капитали (8300)	410	3 000	3 000
Қўшилган			
капитал (8400)	420		
Резерв капитали (8500)	430	450	450

Сотиб олинган хусусий акциялар (8600)	440	Ī	
Тақсимланмаган фойда (қопланмаган зарар) (8700)	450	2 000	2 000
Мақсадли тушумлар (8800)	460		
Келгуси давр харажатлари ва тўловлар учун захиралар (8900)	470		
I бўлим бўйича жами (сатр. 410+420+430-440+450+460+470)	480	5 450	5 450
II. Мажбуриятлар			
Узок муддатли мажбуриятлар, жами (сатр.500+520+530+	490		
540+550+560+570+580+590)	401		
шу жумладан: узоқ муддатли КТорлик қарзлар (сатр.	491		
500+520+540+ 560+590)	500		
Мол етказиб берувчи ва пудратчиларга узок муддатли қарз (7000) Ажратилган бўлинмаларга узок муддатли қарз (7110)	510		
Нуъба ва қарам хужалик жамиятларга узоқ муддатли қарз (7120)	520		
Узоқ муддатли кечиктирилган даромадлар (7210, 7220, 7230)	530		
Солик ва мажбурий	330		
тўловлар бўйича узок муддатли	540		
кечиктирилган мажбуриятлар (7240)			
Бошқа узоқ муддатли кечиктирилган мажбуриятлар (7250, 7290)	550		
Харидорлар ва буюртмачилардан олинган аванслар (7300)	560		
Узок муддатли банк КТлари (7810)	570		
Узок муддатли қарзлар (7820, 7830, 7840)	580		
Бошқа узоқ муддатли қарзлар (7900)	590		
Жорий мажбуриятлар, жами (сатр.610+630+640+650+660+670	600		
+680+690+700+710+720+730+740+750+760)			
шу жумладан: Жорий КТорлик карзлар	601		
(catp.610+630+650+670+680+690+700+710+720+760)			
шундан: муддати ўтган жорий КТорлик қарзлари	602		
Мол етказиб берувчи ва пудратчиларга қарз (6000)	610	2 600	2 664
Ажратилган бўлинмаларга (6110)	620		
Шўьба ва қарам хўжалик жамиятларга қарз (6120)	630		
Кечиктирилган даромадлар (6210, 6220, 6230)	640		
кечиктирилга Солиқ вамажбурий тўловлар Бўйича н мажбуриятлар (6240)	~ = A		
Бошқа кечиктирилган мажбуриятлар (6250, 6290)	660		
Олинган аванслар (6300)	670		900
Бюджетга тўловлар бўйича қарз (6400)	680	1 437,75	1 572,75
Суғурталар бўйича қарз (6510)	690		
Мақсадли давлат жамғармаларига тўловлар бўйича қарз (6520)	700	1 477,75	1 582,75
Таъсисчиларга бўлган қарзлар (6600)	710		
Мехнатга хақ тўлаш бўйича қарз (6700)	720	1000,15	4 490
Қисқамуддатли банк КТлари (6810)	730	20 000	20 000
Қисқа муддатли қарзлар (6820, 6830, 6840)	740		
Узоқ муддатли мажбуриятларнинг жорий қисми (6950)	750		
Бошқа КТорлик қарзлар (6950 дан ташқари 6900)	760		
II бўлим бўйича жами (сатр. 490 + 600)	770	26 515,65	31 209,5
Баланс пассиви бўйича жами (сатр. 480 + 770)	780	31 965,65	36 659,5